

Lunds
konsthall

Produktion #3

Kajsa
Dahlberg

Vardagsrum för oanständiga släktskap, SLICK

1. Syfte

Syftet med föreningen Vardagsrum för oanständiga släktskap (SLICK), svenska lokalavdelningen av organisationen Living-Rooms of Indecent Kinships (LICK), är att förverkliga, bygga, förvandla och förvalta befintliga boverkstäder för familjekonstellationer utifrån

›Styrdokument‹

queerfeministiska perspektiv och lesbisk kontinuitet. Detta dokument är tillfälligt, och vid varje givet ögonblick ristat i sten.

2.1 Vardagsrum ("living-room")

Vardagsrum syftar till platser, hem, häng eller uthus, tillägnade både intimt och offentligt liv. Engelskans living-room används här i enlighet med arkitekten

Eileen Grays utformning av begreppet. Hennes formule living-room blir ett mönster för att skapa byggda miljöer för alla livets skeenden, utifrån aktiviteter och sociala sammanhang snarare än utifrån traditionell rumsordning. Living-room understryker att händelser, aktörer och deras göromål är nära länkade till rummen där händelserna utspelar sig och att rummen "lever", vilket åsyftar att de innehåller förslag till liv och beteenden, att de bär på historier och skapar sammanhang. Living-room är en modell för att skapa ett hem utan att begränsa sig till ideologin om en idealiserad, privat, heteronormativ kärnfamilj. Begreppet vardagsrum understryker närhet och vardaglighet, vilket inte utesluter att det kan ha visionära eller offentliga dimensioner.¹

2.2 Oanständiga släktskap

SLICK använder begreppet "oanständig" som näraliggande synonym till "självständig", med skillnaden att "oanständig" också innefattar fördomar och normativa antaganden riktade mot queera grupper och livscyklar. Oanständighet refererar också till historisk och samtida feministisk aktivism i förhållande till platsskapande, medborgerliga rättigheter och boende.² Släktskap definieras i varje enskild grupp och av medlemmarna själva. Det finns inget självskrivet företräde för biofamiljer med så kallade blodsband. Föreningen tar avstånd från systemet med biologiskt baserad arvsrätt.

2.3 Boverkstäder

Föreningens begrepp "boverkstäder" sammanfattar vår idé att skapa, leva i och stödja hem som innehåller plats för produktion (lönearbete, service, omvårdnad, odling, skrivande, etc.), allmänna sociala utrymmen och mer enskilda kärleksnäten. Boverkstäderna äger ett eget rum inom ramen för en byggnad, en ö, flera gårdar, tusen bibliotek – eller de sträcker sig över hela städer.³

3. Hållning

Medlemmar i SLICK definierar alltid själva begreppet queerfeministisk, håller alltid strategier som bygger på lesbisk kontinuitet och solidaritet främst och tar alltid avstånd från allehanda häxjakter. Medlemskap erhålls genom inbjudan från någon som redan äger medlemskap till någon som vill skriva under på föreningens styrdokument.⁴

4. Verksamhet

SLICKs verksamhet kan betraktas som delar i ett stort bygge som aldrig kan sättas ihop till en helhet. Delarna relaterar till olika sociala sammanhang och uttryck; de är geografiskt spridda och relativt tidsbegränsade. Stundtals är de av helt tillfällig karaktär, men de kan också sträcka sig över hela livstider. De utgör ett queert bygge vars väggar och salonger, uthus och burspråk uppförs och nyttjas för att

sedan monteras ner eller flyttas så snart de har uppnått sitt syfte.⁵

5. Internationellt

Medlem i SLICK associerar sig med den internationella organisationen LICK. Genom detta vänskapsband, som också knyter vidare till andra lokalföreningar, finns tillgång till en mängd hjälptrupper, bekräftande sammanhang, en enorm bas av kunskap och erfarenheter. Detta är inte minst viktigt när medlem eller medlemsgrupp flyttar, befinner sig på resa eller står inför genomförandet av ett nytt modigt tilltag.

6. Framtid

Detta dokument tillhör framtiden.

Tillåtelse, tillit, överlevnad,

Claudine, Jack, Baby, Ingeborg och Katarina Bonnevier

Kommentarer

1.

CLAUDINE: Jag tycker sällskapsrum passar bättre än vardagsrum, för vi håller på med sociala rum. Och så är jag fascinerad av tanken att rummet har ett eget liv; då kan rummet också vara mitt sällskap. Fast inte påträngande som vissa personer kan vara, utan ett sällskap i avskildhet.

BABY: Vi kanske ska ha sällskapsdamer också?

2.

CLAUDINE: Det har också med klass och smak att göra. Fast jag är kluven till att skriva in andras syn på oss i vårt namn.

BABY: Tänk på Valerie Solanas! Attackera den stora konsten och arkitekturen genom stolt oanständighet.

INGEBORG: Skam (för)följer kvinnors kamp för egna hem. Mycket kraft har ägnats åt att bevisa att de som inte följer den dominerande heteronormativa livssekvensen och flyttar från föräldrafamiljen till äktenskapet med en man ändå kan vara anständiga. Genusmärkta separatboenden som "Hem för kvinnor med barn" och "Studentskehem" skapades under nittonhundratalet för att kvinnor som bodde där skulle kunna få tillhöra i de anständigas skara.

JACK: Numera görs det normativa antagandet att tiden efter det att du lämnat föräldrahemmet och innan du uppgått i en ny monogam kärnfamilj är en övergående fas, vilket gör queera liv och familjekonstellationer till något mindre värdefullt. Heterosystemets synbara stabilitet beror inte på att det inte faller sönder utan är en effekt av att det ständigt upprepas.

BABY: Och marknadsförs.

3.

BABY: SLICK är inte en modell för det perfekta samhället. Det är praktisk aktivism i form av byggnader för oss som inte uppfyller de sociala normerna, för

att vi ska överleva utan att vara som de andra. Jag dyrkar mig och andra som är som mig.

INGEBORG: Jag är feminist av tradition och reser faktiskt fortfarande till Femø varje sommar. Det är nästan 40 år sedan jag var med första gången. Varken Grupp 8, den svenska kollektivhusrörelsen eller SLICK hade funnits utan Femø.

4.

CLAUDINE: SLICK är egentligen inte en förening utan snarare ett föreningssystem av tillåtelse och tillit. Det växer genom association; inte utan kontroll, men genom ansvarstagande.

JACK: När den binära genusmodellen med kvinnor och män helt har kollapsat kommer detta inte längre att vara en fråga, men det är få män som fått en inbjudan till föreningen; de flesta är bögfeminister.

INGEBORG: Heterokvinnorna är heller inte så många; det finns en högre tröskel för dem. De måste bevisa att de inte faller in i den vanliga gamla vita heterofeminismen. Vår misstänksamhet är inte ogrundad, Anna Rülind påpekade redan 1904 att trots att lesbiska var solidariskt aktiva i kvinnorörelsen lyfte inte denna stora och inflytelserika organisation ett finger för att skapa rättvisa i samhället för sina lesbiska medlemmar. Under större delen av nittonhundratalet har delar av kvinnorörelsen fortsatt nonchalera och till och med motverka politik som främst rör lesbiska.

CLAUDINE: Blindhet för rasism och etniskt färgat

förtryck följer samma mönster.

5.

JACK: Illusionen av permanens är en av heteronormativitetens mest grundläggande effekter. Trots att allt förändras och inget består bygger så mycket av samhället på idén om eviga värden, inre sanningar och stabila relationer. Om något framstår som tillfälligt kan det enligt normen inte vara lika betydelsefullt som om det framstår som permanent.

BABY: Vi är det tyg som drömmar vävs av och vårt korta liv omfamnas av en sömn.

CLAUDINE: SLICK betar sig ungefär som en campingplats. När du ställt upp din husvagn börjar strävan att göra den mer och mer lik ett hus med grund. Du bygger till ett förtält, sätter staket, etablerar en trädgård med plattor och krukväxter och grillplats. Jag har till och med sett panelklädda husvagnar med tegeltak som försöker efterlikna timmerstugor. Poängen är att hjulen trots allt sitter kvar där under golvet. Permanensen är en maskerad, och den pågår endast så länge alla inblandade vill.

INGEBORG: Även SLICKS trögare husmassor bär på någon form av rörelse, som bostadshuset för ensamma mödrar med barn som jag var med och skapade i Norrköping. Det var uppbyggt med avskilda rum med kokvrå och toalett längs en mittkorridor i tre våningar. I slutet av varje korridor låg det gemensamma badrummet. På andra sidan trapphuset fanns alla andra gemensamma

utrymmen: lekskola, kök, matkällare, sällskapsrum, tvättstugor och bibliotek. Det fanns särskilda bostäder för dem som skötte huset och verksamheten, och dessutom isoleringsrum för de sjuka. Hemmet speglade fyrtiotalets samhälle och dess syn på så kallade ensamstående mödrar med barn. Det var ett uppriktigt försök att stötta en socialt utsatt grupp, men bidrog samtidigt till att ytterligare stigmatisera denna grupp.

Nu har vi byggt om huset. Alla rum har flera ingångar, och det går att röra sig tvärs igenom, längsmed och på olika nivåer i huset. På så sätt stöttar arkitekturen de oanständiga släktskapens skiftande rum och sammansättningar. De byggda gränserna människor emellan har gjorts porösare, konturen kring familjekonstellationen har blivit flytande. Genom ett system med trappor, hissar och broar har varje rum direkt förbindelse med trädgården och de andra våningarna. De rumsavskiljande väggarna är dubblerade med rörelsemån. Inga ljud stör från grannen, fast överlappningen gör väggarna till passager mellan rummen. Det är som att krypa runt i tapeten. Korridoren är inte längre den enda vägen. I de enskilda toaletterna och garderoberna finns också lönndörrar till närliggande rum.

CLAUDINE: Bästa huset att leka kurragömma i.

INGEBORG: Isoleringen är den enda delen av huset som inte ingår i systemet med trappor och gångar. Det kan bokas anonymt av medlemmar över 18 år, det har gluggar istället för fönster, synlig rå betong och

en del utrustning. Mycket populärt. Alla gemensamma utrymmen finns kvar från före ombyggnaden och har utökats med badstuga och nattklubb i källaren (Johanne från Chez Mouné står för stämningen, det har blivit ett Högkvarter). På vinden finns vinterträdgårdar som också letar sig ner i trapphuset. Vi har fortfarande en fastighetsskötare, eller "hushållerska" som Maggan hellre kallar sig, men inga särskilda tjänstebostäder. Huset är fullt och SLICK håller på att projektera ett nytt på den gamla parkeringsplatsen.

Katarina Bonnevier

1. Objective

The objective of the association Vardagsrum för oanständiga släktskap (SLICK), the Swedish local branch of the organisation Living-Rooms of Indecent Kinships (LICK), is to realise, build, transform

›Policy Document‹

and maintain existing living workshops for family constellations, from queer feminist perspectives and with regard to lesbian continuity. This document is temporary, and written in stone at every given moment.

2.1. Living-Room

‘Living-room’ refers to places, homes, hang-outs

or outhouses dedicated to both intimate and public life. The term was coined by the architect Eileen Gray. Her formule living-room is a pattern for creating built environments to suit all stages of life, departing from activities and social contexts rather than from the traditional spatial order. The notion of the living-room points out how events, actors and activities are closely linked to the rooms where the events are taking place. These are 'living' rooms, which means that they make suggestions for life and behaviour. They have their own stories and create their own contexts. Living-room is a model for making homes without being restricted to the ideology of the idealised, private, hetero-normative nuclear family. The notion of the living-room emphasises intimacy and everyday life, without precluding the visionary or the public.¹

2.2. Indecent Kinships

SLICK uses the term 'indecent' as closely synonymous to 'independent', with the difference that indecent also alludes to prejudices and normative assumptions about queer groups and life cycles. In addition, indecency refers to historical and contemporary feminist activism in relation to the production of space, civil rights and housing.² Kinship is defined by each separate group and by members themselves. There should be no self-evident right of precedence for bio-families

with so-called blood relations. The association distances itself from the system of biologically based hereditary rights.

2.3. Living Workshops

The association's notion of 'living workshops' summarises our idea to create, live in and support homes that contain spaces for production (salaried work, service, care, cultivation, writing etc), common social spaces, more separate love nests and sometimes a room of one's own. These living workshops have their own space within the framework of a building, an island, several courtyards, a thousand libraries – or they might extend over whole cities.³

3. Attitude

Members of SLICK always have their own definition of queer feminism, always promote strategies based on lesbian continuity and solidarity and always distance themselves from any kind of witch hunts. Membership is by invitation. The invitation is extended by someone who is already a member to someone who is willing to subscribe to the association's policy document.⁴

4. Activities

SLICK activities can be regarded as parts of a large building that can never become one single whole. The parts relate to different social contexts and modes

of expression. They are geographically dispersed and relatively limited in time; sometimes altogether temporary, but they might also last for a lifetime. They form a queer construction, whose walls and salons, outhouses and balconies are put up, used and then taken down or moved as soon as their purpose has been achieved.⁵

5. International

Members of SLiCK are associated with the international organisation LiCK. This friendly connection, which also forms a relay to other local branches, provides access to a number of auxiliary troops, various affirmative contexts and an enormous base of knowledge and experience. This is important not least when members or groups of members move, travel or face the realisation of a new brave undertaking.

6. Future

This document belongs to the future.

Permissiveness, Trust, Survival,

Claudine, Jack, Baby, Ingeborg and Katarina Bonnevier

Comments

1.

CLAUDINE: I think of the living-room as an assembly room, to underline that we are dealing with social

spaces. And then I'm fascinated by the thought that spaces have a life of their own. Then the room can also be my assembly, my company. Only not as intrusive as some people can be, but company in seclusion.

BABY: Perhaps we should have ladies of companionship as well?

2.

CLAUDINE: It is also to do with class and taste. But I'm hesitant about incorporating others' view of us into our own name.

BABY: Think about Valerie Solanas! Attack Great Art and Architecture with proud indecency.

INGEBORG: Shame has followed (and haunted) women's fight for their own homes. Much energy has been spent proving that those who don't follow the hetero-normative life sequence of moving from their parent family into marriage with a man can still be decent. Gendered housing projects such as Hem för kvinnor med barn ('Homes for Women with Children') and Studenskehem ('Homes for Female Students') were created in the 20th century to include the women who lived there in the category of the decent.

JACK: Nowadays the normative assumption is that the period between leaving the parental home and entering into a new monogamous nuclear family is a passing phase, which makes queer lives and family constellations appear less valuable. The apparent stability of the hetero-system doesn't mean that it

isn't falling apart, but is an effect of constant repetition.

BABY: And marketing.

3.

BABY: SLICK is no model for a perfect society. It is practical activism: buildings for those of us who don't fit the social norms, so that we can survive without being like the others. I worship me and others who are like me.

INGEBORG: I'm a feminist by tradition and I actually still travel to Femø every summer. It is almost 40 years since I participated the first time. Neither Grupp 8, nor the Swedish Collective Housing Movement, nor SLICK would have existed without Femø.

4.

CLAUDINE: SLICK is actually not an association but an associative system of permissiveness and trust. It grows by association; not without control, but based on responsibility.

JACK: When the binary gender system with women and men has totally collapsed this will be a non-issue, but few men have received an invitation to join the association, and most of them are gay feminists.

INGEBORG: There are not so many hetero women either; the threshold is higher for them. They must prove that they don't relapse back into ordinary old white hetero-feminism. Our suspicion is not unfounded. As Anna Røling pointed out already in 1904,

although lesbians were solidary to and active in the women's movement, this large and influential organization did absolutely nothing to promote social justice for its lesbian members. During most of the 20th century parts of the women's movement have continued to ignore and even fight against policies aimed at lesbians.

CLAUDINE: The inability to see racism and ethnic oppression follows the same pattern.

5.

JACK: The appearance of permanence is one of the most fundamental effects of heteronormativity. Although everything changes and nothing is permanent, so much of society is built on the idea of eternal values, inner truths and stable relations. If something appears to be temporary it can never, according to the norm, be as significant as if it appeared to be permanent.

BABY: We are such stuff as dreams are made on; and our little life is rounded with a sleep.

CLAUDINE: SLICK behaves more or less like a camping site. When you have put up your caravan, you start wanting to make it more and more similar to a house with a foundation. You add a tent, you put up a fence, you establish a garden with tiles and potted plants and a grill. I have even seen wood-paneled caravans with tiled roofs that try to look like log cabins. The point being that the wheels are still the-

re under the floor. The permanence is a masquerade; it lasts only as long as everyone involved wants it to last.

INGEBORG: Also the more slowly-moving housing matter of SLICK carries with it some form of movement, much like the residential house I helped create for single mothers and their children in the city of Norrköping. It was constructed with separate rooms with a cooking area and a toilet along a central corridor, on three floors. At the end of each corridor was a shared bathroom. On the other side of the stairwell were all other common facilities: the kindergarten, the kitchen, the food cellar, the assembly rooms, the laundry rooms, the library. There were also special housing units for those running the house and the activities, and isolation rooms for those who were ill. The home mirrored the attitudes of the 1940s towards so-called single mothers with children. It was an honest attempt to support a socially exposed group, but it also enhanced the stigmatisation of this group.

Now we have rebuilt the house, so that every room has several entrances and it is possible to move across and along the house at different levels. In this way, the architecture supports different ever-changing spaces and combinations of spaces for indecent kinships. The built borders between people have been made more porous, the outlines around family

constellations more fluid. Through a system of stairs, lifts and bridges each room has a direct connection to the garden and the other floors. The dividing walls are redoubled and may be transgressed. There are no disturbing sounds from the neighbour, although the overlaps have turned the walls into passages between the rooms. It is like crawling under the wallpaper. The corridor is no longer the only way. In the separate toilets and wardrobes there are also hidden doors to adjacent rooms.

CLAUDINE: The best house for playing hide-and-seek.

INGEBORG: The isolation room is the only section of the house that is not part of the system with stairs and passages. It can be booked anonymously by members who are over 18; it has holes instead of windows, visible raw concrete and some equipment. Very popular. All common facilities have been kept from before the renovation and we have added a bathhouse and a nightclub in the cellar (Johanne from Chez Mouné sets the atmosphere, it has become a High Quarter). In the attic there are winter gardens that also spill into the stairwell. We still have a janitor, or 'house-keeper' as Maggan prefers to be called, but no special staff quarters. The house is full and SLICK is designing a new one for the old parking lot.

Katarina Bonnevier

Kan ett engagemang i det kollektiva tillföra det enskilda subjektets identitet någonting, eller medför det snarare en förlust? Hur uppstår en kollektiv idé och vilken potential har den? Det frågar sig många konstnärer som nu håller på att finna sin plats, inte bara konstnärligt utan också som individer i samhället. I sina arbeten går Kajsa Dahlberg till botten med dessa frågor. Hon intresserar sig i första hand för en

›Den kollektiva fiktionen‹

specifik politisk (identitetspolitisk) dagordning, ofta med bakgrund i feminismen eller förknippad med ett nationellt kollektivs fiktiva historier. I Sverige handlar det inte i första hand om nationell egenart utan snarare om det jämlika välfärdssamhällets idé. Denna tål att undersökas, eftersom även de nordiska länderna låtit nyliberala ekonomiska strukturer vinna intrång. Det verkar som om man i Sverige under en

längre tid föreställt sig och hoppats att en nyliberal ekonomisk ordning kan förenas med välfärdssamhällets sociala system, eller att båda kunde vidmakthållas parallellt. Denna hållning lever visserligen kvar hos befolkningen, t.ex. i den häftiga kritiken mot privatiseringen av apoteken nyligen, men Sverige kan lika litet som något annat land förhindra den olyckliga sammanblandningen av privata intressen med idén om kollektiva samhällliga lösningar.

Att en kollektiv idé om samhörighet är svår att förena med ett individuellt formulerat behov av tillhörighet visar sig i olika förstelnade former av gemenskap med begränsade möjligheter till individuell gestaltning, som medborgarskapet i en stat eller medlemskapet i ett trossamfund med alla deras olika lagar och regler. Jean-Luc Nancy har beskrivit den enda möjliga alternativa modellen som en "icke-operativ gemenskap", fri från just de förpliktande villkor för tillhörighet eller upprättande av representativa gemensamma organ som staten eller religionen ställer.* I själva verket är inte ens en så skenbart tydlig och inkluderande bild av en gemenskap som "kvinna" entydig eller oomstridd. Inte minst motsägelsefulla är de förväntade roller som är knutna till en genus-specifik tillhörighet.

Det är i detta sammanhang Kajsa Dahlbergs arbete Femø kvinnoläger 2008: film och avtal (2008–10) bör ses. Det består av en videofilm och ett avtal.

I själva verket
är inte ens en så
skenbart tydlig
och inkluderan-
de bild av en
gemenskap som
"kvinna" entydig
eller oomstridd.

Femte paragrafen i avtalet, som Dahlberg upprättade för ett samarbete med sommarlägret för kvinnor på Femø i Danmark och som kommenterats och bearbetats av de deltagande, belyser konflikten: "5. ~~Termen 'kvinna' omfattar varje person som identifierar sig som kvinna.~~ Man är välkommen till Femø om man är kvinna. Detta innebär att man står angiven som kvinna i sina officiella identitetshandlingar, som ska vara fullt användbara och accepterade av danska staten." I denna korta text och dess bearbetning av de deltagande i lägret finner man några centrala och återkommande teman i Dahlbergs arbete: identitet och tillhörighet betraktade utifrån som kategoriskt definierade roller och – som deras motsats eller som utväg – förekomsten av en identitet man själv bestämmer över och det politiska och privata handlingsutrymme man skapar sig i en självupprättad zon av tillbakadragenhet.

Kajsa Dahlberg föreslår i den citerade avtalsparagrafen en formulering som ligger nära en fullständigt fri och egen identifikation av vad "kvinna" betyder – en definition hon säkert också hade förväntat sig att finna i stadgarna för kvinnolägret. I själva verket är ändringen som gjordes av kvinnorna från lägret överraskande, eftersom den lutar sig mot danska statens hållning i identitetsfrågor. I en av fotnoterna som fogats till avtalet diskuterar lägrets deltagare sinsemellan hur gråzonen ser ut: kvinnor som fötts

i en mans kropp och beslutat att inte låta operera sig, hermafroditer, transvestiter o.s.v. Människor som delvis medvetet och med vilja faller vid sidan av kategorierna kan inte (eller vill inte) tillhandahålla ett av staten godkänt bevis på sin könstillhörighet. Lägret har uppenbarligen inte formulerat något ställningstagande i denna fråga.

När hon mot slutet av sommaren bodde i lägret en vecka och var med när tälten och utrustningen packades ihop fick Kajsa Dahlberg mycket riktigt intrycket att det för dessa kvinnor i första hand handlade om att tillbringa sommaren tillsammans utan medveten politisk dagordning. Detta visar sig i de olika fotnoterna till deras avtal, som återspeglar skilda uppfattningar bland deltagarna och skapar intrycket att man inte alls fört någon grundläggande diskussion om hur man själv vill definiera offentliga och privata kvinno-roller och vad man vill ta avstånd från. Det var först på Dahlbergs initiativ den diskussionen kom till stånd. Ändå bör man inte läsa videofilmen och avtalet som undersökningar av hur en feminism ur det förgångna ser ut idag, utan i första hand som betraktelse över en tillfällig samhörighet, ett rituellt och tillbakadraget samliv på en bestämd plats och under en bestämd tid. Därför visar filmen, utan kommentarer, hur tälten tas ned och hur husgeråd, verktyg, livsmedel o.s.v. packas i lådor och lastbilar. Vi får se slutet av en sommar som dessa kvinnor tillbringat i varandras sällskap, och vi

får själva föreställa oss den gemensamt använda tiden.

Också i det tidigare arbetet Female Fist (2005), som är löst förbundet med verket om Femø, behandlar Kajsa Dahlberg potentialen för politiska handling hos en grupp kvinnor när de väljer tillbakadragandet som tillfällig strategi. Här handlar det om en grupp lesbiska aktivister i Köpenhamn som under namnet "Female Fist" igångsätter aktioner mot den heteronormativa kulturen och också bedriver produktion av lesbisk pornografi. Många av deras aktioner äger rum i offentliga miljöer utan att vara annonserade i förväg. Exempelvis kan ett stort antal kvinnor möta upp under rusningstid på McDonald's i Köpenhamns innerstad och där börja kramas och kyssas som par.

Som inledning och avslutning till Dahlbergs film visas Rådhuspladsen i Köpenhamn i dagsljus, full av folk. Sedan sätts linsskyddet på och under intervjun förblir bilden svart, med undantag för de fyra karaktäristiska små öppningarna i linsskyddet. I överensstämmelse med denna "osynlighet" uppehåller sig aktivisten från "Female Fist" i den intervju som följer framför allt vid gruppens sätt att vägra låta sig representeras. Därmed beskriver hon också den inofficiella status som skiljer den från NGO-sektorn och från officiellt organiserade politiska grupper. Även om dessa intar en oppositionell hållning deltar de aktivt i samhällslivet och definierar sig i förhållande till andra grupper. För en hemlig krets av deltagare öppnar tillbakadragandet

in i anonymitet och den strategiska icke-kommunikationen, kompletterad med enstaka aktioner av skilda slag, ett fritt rum som kan användas för politisk handling utan att man blottar sig för angrepp. Intresset för en politisk och progressiv feminism kommer här mycket tydligare till uttryck än i stadgarna för och diskussionerna kring lägret på Femø. Medan lägret fungerar som exempel på en desorienterad eller avpolitiserad feminism visar aktivisten från Köpenhamn prov på en mycket precis uppfattning om hur hon medvetet undandrar sig en utifrån kommande definition och hur hon målmedvetet kanaliserar sin verksamhet.

Det tredje arbetet i utställningen, Någon oro förmärks inte, alla äro glada och vänliga (vykort från Jerusalem 22/4 1911 - 24/1 1999), tematiserar hur man skapar en gemenskap och betraktar den utifrån. Denna gång handlar det om Kajsa Dahlbergs egen fiktiva gemenskap, om hennes svenska landsmän och hur de ser på staden Jerusalem. Som kärnpunkt för Israels ockupation av Palestina har Jerusalem kommit att stå för mötet mellan nationella och religiösa intressen. Dahlbergs utgångspunkt är att dessa människor är tillresta från Sverige. Deras uppfattning om gemenskap präglas av erfarenheter och idéer som har format den svenska välfärdsstaten och som tydligt skiljer sig från intressena bakom en ockupation. Genom åren har de diplomatiska förbindelserna mellan

Sverige och Israel av flera anledningar störts, exempelvis efter Sexdagarskriget 1967. Ur denna synvinkel, och utifrån sitt intresse att se om och hur politiska händelser återspeglas i turisternas upplevelser, samlade Dahlberg mer än 450 vykort som skickats av svenska turister från Jerusalem till hemlandet mellan 1911 och 1999. De flesta turisterna skriver om "Israel" eller "Det heliga landet" när de skickar ett kort från Jerusalem, sällan om Palestina. Många är upptagna av att framhäva det vackra vädret och de många sevärdheterna, eller av att berätta om de religiösa tilldragelserna under en pilgrimsresa, men vissa vykort fungerar också som historiska dokument. Så skriver t.ex. "Maj" att hon sett Rabin vid ett evenemang den 9 oktober 1995 – en knapp månad innan han mördades. Många avsändare välkomnar de spår hemlandet lämnar, som när de träffat andra svenskar eller blivit inbjudna till "svenska ministern", eller så gör de jämförelser med Sverige, mest beträffande vädret och maten ("ganska annorlunda än hemma", Anna-Stina den 2 mars 1972). Dahlberg har på detta sätt sammanställt en bild av turisternas kollektiva synsätt som bara delvis återspeglar den politiska verkligheten.

Idéerna om genuspecifik eller nationell enhet visar sig i Kajsa Dahlbergs arbeten vara fiktiva på liknande sätt. Konflikter uppstår inte bara ur individens behov, utan också ur den djupt rotade föreställningen om en gemenskap grundad på likartade egenskaper,

delade intressen eller gemensam härkomst. I dagens globaliserade och i många avseenden post-nationella världsordning kan idéerna om enhet, samhörighet eller tillhörighet förskjutas, vilket leder till sociala förändringar som påverkar hur gemenskap ska definieras. Dahlbergs arbeten ifrågasätter den överenskomna synen på hur gemenskap uppstår och väcker därmed frågan om hur man kan skapa utrymme och möjlighet för kollektiv handling bortom normativa identitetsbegrepp.

Nina Möntmann

* Se Jean-Luc Nancy, The Inoperative Community
Minneapolis: University of Minnesota Press, 1991.

What does engagement in a collective add to the identity of a subject? Does it take anything away? How does a collective idea emerge and what is its potential? These questions occur to many artists as they try to position themselves, not just in the art world but also as individuals in society. In her work Kajsa Dahlberg studies them thoroughly. Her main interest is in specific political agendas (identity poli-

›Collective Fiction‹

tics) that are frequently based on feminism or on fictitious stories about national community. In Sweden this is not predominantly defined in ethnic terms, but rather through the notion of the egalitarian welfare state, which nevertheless has come into question with the introduction of neoliberal economic structures in the Nordic countries. For a while Sweden seemed to

nurture the idea (or hope) that the neoliberal economic regime might be reconciled with the functioning systems of the welfare state, and that both might exist side by side. Although there is still widespread sensitivity to these issues, which for instance was reflected in the sharp critique of the recent privatisation of the pharmacies, the problematic entanglement of private interests with the idea of collective sustainability within the welfare state can, of course, not be halted here either.

The relative incompatibility of a collective notion of community with the individually formulated need to belong is particularly evident in communities imposed from the outside where possibilities for individual influence are limited, as in the cases of citizenship or religion with their respective rules and regulations. Jean-Luc Nancy has described the only alternative model as an 'inoperative community' that, unlike a state or a religious group, does not set conditions for belonging and does not form a representative common body.* Not even such a seemingly clear and comprehensive image as 'woman' is actually unambiguous and undisputed. Indeed, expectations and roles attached to gender-specific identification differ particularly widely.

This is the starting point for Dahlberg's Femø Women's Camp 2008: Film and Agreement (2008-10), which consists of a video and a contract. Paragraph 5

of this contract which Dahlberg drafted for her collaboration with a women's summer camp in Femø and which was then commented on and edited by the participants of the camp illustrates this conflict: '5. ~~The term "woman" encompasses any person who identifies as a woman.~~ You are welcome on Femø if you are a woman. That means to have an official ID as a woman, fully operative and accepted by the Danish Government.'

In this short text and the changes made to it by the women of the camp we find several central and recurrent themes in Dahlberg's work: identity and belonging as seen from outside as categorical definitions of roles and – as their opposite or a way out – the emergence of a self-defined identity and its private and political scope of action within a secluded, self-generated zone.

In the quoted paragraph Dahlberg proposes a formulation which comes close to a completely free self-determination as woman – a definition she had probably expected from the statute of a women's camp. The correction made by the women at the camp is particularly surprising since it relies on the identification policies of the Danish government. In a footnote to this paragraph of the contract camp participants discuss how the grey-zone might look: women who were born into men's bodies and have decided against an operation, hermaphrodites, cross-dressers etc. People who somehow consciously and

Not even such a
seemingly clear
and comprehensive
image as 'woman'
is actually
unambiguous and
undisputed.

voluntarily exist outside the categories cannot (or do not want to) show state-sanctioned documentation of their gender. The camp has apparently not formulated a position on this topic.

In fact Dahlberg, who stayed in the camp for a week towards the end of the summer and was present during the dismantling of the tents and the equipment, had the impression that the women were mainly interested in spending a summer together without any conscious political agenda. This can be understood from the various footnotes to her contract which reflect the divergent opinions of the participants. The impression created is that some fundamental discussions, about the self-definition of women's public and private roles and whether some of these should be rejected, had not taken place at all and were started only at Dahlberg's initiative. Yet the video and the contract shall not be read as investigations of the status quo of a dated feminism, but first and foremost as the observation of a temporary community, a ritual and secluded communal life in a specific place at a specific time. The video shows, without any commentary, how tents are dismantled and how kitchen utensils, tools, foodstuffs etc are packed in boxes and lorries. We see a these women's summer come to an end, and it is left to us to imagine the time they spent together.

In the earlier work Female Fist (2005), loosely con-

nected to the work about Femø, Dahlberg also thematises the potential for political action among women who have chosen seclusion as a temporary strategy, in this case a group of lesbian activists in Copenhagen who, under the name of 'Female Fist', initiate actions against heteronormative culture and also produce lesbian pornography. Many actions take place in public space without prior announcement, for example when a number of women met up at McDonald's in central Copenhagen during the rush hour and began to embrace and kiss as couples.

The first and last shot of Dahlberg's video show the bustle of one of Copenhagen's main squares in bright daylight. Then the lens cap is slipped on and the image remains black during the interview, except for the four characteristic little lateral holes. True to her 'invisibility', the 'Female Fist' activist speaks mainly about her rejection of representation and, in connection to that, the unofficial status of the group. It is unlike any NGO or officially organised groups, which, even if they define themselves as oppositional, participate actively in social life and position themselves in relation to other groups. The retreat into anonymity and the strategy of non-communication, in combination with different kinds of occasional actions and a clandestine circle of participants, creates free space that these women can use for political action without exposing themselves

to attack. The interest in progressive political feminism is much more obvious here than in the statutes and discussions of the Femø camp. While the camp becomes an example of disoriented and depoliticised contemporary feminism, the activist from Copenhagen presents a very precise idea of how she consciously escapes definition from the outside and channels her activities in a target-orientated manner.

The third work in the exhibition is No unease can be noticed; all are happy and friendly (Postcards from Jerusalem 22 April 1911 – 24 January 1999) (2009). It thematises how a community is constituted and perceived from the outside, but this time from the point of view of Dahlberg's own fictitious community: her Swedish compatriots visiting the city of Jerusalem. As the nucleus of Palestine's occupation by Israel, Jerusalem stands for the collision of national and religious interests. Dahlberg starts from her position as a traveller from Sweden whose perception of community is shaped by certain experience and ideas, such as the Swedish welfare state, whose communal engagement differs markedly from the interests of an occupation. Diplomatic relations between Sweden and Israel have been disturbed on many occasions, for example after the Six-Day War in 1967. From this perspective and guided by her interest in how political events might be reflected in tourist experience, Dahlberg collected over 450 postcards sent

home from Jerusalem between 1911 and 1999 by Swedish tourists. Usually the tourists write about 'Israel' or the 'Holy Land' when they send a postcard from Jerusalem, only rarely about Palestine. Many underline the beautiful weather and the density of tourist attractions, or they describe the religious events of a pilgrimage. Some postcards, however, could serve as historical documents. 'Maj', for instance, writes that she saw Rabin at an event on 19 October 1995 – one month before his assassination. Many senders welcome traces of their homeland, for example when they meet other Swedes or when they are invited by the 'Swedish Minister', or they engage in comparisons with Sweden mainly concerning the weather and food ('quite different from home', Anna-Stina, 2 March 1972). Dahlberg has composed the image of a collective tourist perspective which only partly reflects political realities.

The ideas of gender-specific and national unity are shown in Dahlberg's work to be equally fictitious. Conflict arises not only in relation to individual needs but also in relation to traditional definitions of community based on similar qualities, shared interests or territories. If ideas of unity, solidarity or belonging are shifting in today's globalised and in many respects post-national world, they also bring about social changes that influence the way communities are created. Dahlberg's works question conventions of

community-building and ask how collective 'agency' can be constituted beyond normative categories of identity.

Nina Möntmann

* Cf Jean-Luc Nancy, The Imperative Community
Minneapolis: University of Minnesota Press, 1991.

Lunds konsthall Produktion #3

Kajsa Dahlberg

17 april–16 maj 2010

Lunds konsthall produktion #3 är finansierad med generöst stöd från Stiftelsen Framtidens kultur.

/Lunds konsthall Production #3 is financed with generous support from The Foundation for the Culture of the Future.

Kuratorer / Curators: Åsa Nacking, Anders Kreuger

Text: Katarina Bonnevier, Nina Möntmann

Översättning / Translation: Anders Kreuger,

Claudia Sinnig

Fotograf / Photographer: Terje Östling

Formgivning / Design: Research and Development

Tryck / Print: Jernström Offset

ISBN: 978-91-88846-65-5

© Lunds konsthall, Maria Lusitano, Katarina Bonnevier,
Nina Möntmann, Terje Östling

Lunds konsthall

Mårtensstorget 3

SE-223 51 Lund Sweden

T +46 46 35 52 95 F +46 46 18 45 21

www.lundskonsthall.se

STIFTELSEN **framtidens
kultur**







Jerusalem 2 3/2. Souvenir

K. V. En hälsning
från Jerusalem den
heliga staden. Här är
hållt om nätterna,
när de gamla är också
utan igen så det
störnade och sanden
flög ivallt som
sin moln i luften.
Hepp... Esten.
Souvenir hälsningar
har också fr

Postcard

AND NEW HOTEL
MORCOS



Jerusalem, 23/2 1923

"K.N En hälsning från Jerusalem den heliga staden.
Här är kallt om nätterna men dagarna äro vackra
utom igår då det stormade och sanden flög överallt
som stora moln i luften. Hoppas bättre. In-
nerliga hälsningar till ..."

Copyright: Fr. Vester & Co., Jerusalem. Fotograf: Hol
Lars Larsson (Lewis Larsson) Dalakolonin/American
Colony

(Frimärke: Palestine Mandate Stamp, showing over-
print in Arab, English, and Hebrew. Printed in London)

Brittiskt mandat



Jerusalem 24.4.68

Wilmanns has happy
minutes over me
on belt. Thanks
much

Carl Wilmanns

ירושלים - הכותל המערבי
JERUSALEM - WAILING WALL





Jerusalem, 24/4 1968

"Hälsningar från Klagomuren som nu är helt i Israels händer. Carl"

Copyright by "Palphot" Herzlia. Made in Israel
(Frimärke: "Air-Mail Stamps Export Products (II)"
Israel)

Stockholm

Sweden

COPYRIGHT



1. The first part of the document is a preface by the author, in which he explains the purpose and scope of the work. He states that the book is intended for students of the subject and that it is based on his own research and experience. He also mentions that the book is written in a simple and clear style, so that it can be easily understood by the reader.

2. The second part of the document is the main body of the text, which is divided into several chapters. Each chapter deals with a different aspect of the subject and is written in a clear and concise manner. The chapters are: Chapter 1: Introduction; Chapter 2: The history of the subject; Chapter 3: The theory of the subject; Chapter 4: The practice of the subject; Chapter 5: The future of the subject.

3. The third part of the document is the conclusion, in which the author summarizes the main points of the book and offers some final thoughts on the subject. He concludes that the subject is a complex and fascinating one, and that it is worth studying for its own sake and for the many practical applications it has.

1. The first part of the document is a preface by the author, in which he explains the purpose and scope of the work. He states that the book is intended for students of the subject and that it is based on his own research and experience. He also mentions that the book is written in a simple and clear style, so that it can be easily understood by the reader.

2. The second part of the document is the main body of the text, which is divided into several chapters. Each chapter deals with a different aspect of the subject and is written in a clear and concise manner. The chapters are: Chapter 1: Introduction; Chapter 2: The history of the subject; Chapter 3: The theory of the subject; Chapter 4: The practice of the subject; Chapter 5: The future of the subject.

3. The third part of the document is the conclusion, in which the author summarizes the main points of the book and offers some final thoughts on the subject. He concludes that the subject is a complex and fascinating one, and that it is worth studying for its own sake and for the many practical applications it has.

1. The first part of the document is a preface by the author, in which he explains the purpose and scope of the work. He states that the book is intended for students of the subject and that it is based on his own research and experience. He also mentions that the book is written in a simple and clear style, so that it can be easily understood by the reader.

2. The second part of the document is the main body of the text, which is divided into several chapters. Each chapter deals with a different aspect of the subject and is written in a clear and concise manner. The chapters are: Chapter 1: Introduction; Chapter 2: The history of the subject; Chapter 3: The theory of the subject; Chapter 4: The practice of the subject; Chapter 5: The future of the subject.

3. The third part of the document is the conclusion, in which the author summarizes the main points of the book and offers some final thoughts on the subject. He concludes that the subject is a complex and fascinating one, and that it is worth studying for its own sake and for the many practical applications it has.

1. The first part of the document is a preface by the author, in which he explains the purpose and scope of the work. He states that the book is intended for students of the subject and that it is based on his own research and experience. He also mentions that the book is written in a simple and clear style, so that it can be easily understood by the reader.

2. The second part of the document is the main body of the text, which is divided into several chapters. Each chapter deals with a different aspect of the subject and is written in a clear and concise manner. The chapters are: Chapter 1: Introduction; Chapter 2: The history of the subject; Chapter 3: The theory of the subject; Chapter 4: The practice of the subject; Chapter 5: The future of the subject.

3. The third part of the document is the conclusion, in which the author summarizes the main points of the book and offers some final thoughts on the subject. He concludes that the subject is a complex and fascinating one, and that it is worth studying for its own sake and for the many practical applications it has.

Author: [Signature]

Editor: [Signature]

Reviewer: [Signature]

Printer: [Signature]

Distributor: [Signature]









A dark, dimly lit room with a large projection screen at the front. The screen displays white text. In the foreground, several dark chairs with metal legs are arranged in rows, facing the screen. The room is mostly black, with some light reflecting off the floor and the screen's edges.

These are utopias, of course,
and very fragile spaces.